

A woman with a concerned expression is looking at children in a classroom. The image is in black and white with a light blue tint. The woman is in the center, looking slightly to the right. She has a necklace and a scarf. The children are in the foreground, some looking towards the camera and others looking away.

SPECIALUNDERVISNINGS- TILBUD EFTER FOLKESKOLEREFORMEN

**UDVALGTE RESULTATER FRA DEN
AFSLUTTENDE RAPPORT – KORT FORTALT**

SPECIALUNDERVISNINGSTILBUD EFTER FOLKESKOLEREFORMEN

UDVALGTE RESULTATER FRA DEN AFSLUTTENDE RAPPORT – KORT FORTALT

Hvorfor denne udgivelse?

Denne udgivelse giver et hurtigt indblik i hovedkonklusionerne fra undersøgelsen af undervisning i specialundervisningstilbud. Undersøgelsen er en del af følgeforskningsprogrammet til folkeskolereformen og er gennemført af Rambøll Management Consulting i samarbejde med VIA University College og Københavns Professionshøjskole. Undersøgelsen har fulgt undervisningen i specialundervisningstilbud efter folkeskolereformen i perioden 2016 -2019.

Udgivelsen retter sig mod kommunale aktører med tilknytning til specialundervisningsområdet og skoleledere i specialundervisningstilbud med det formål at sprede viden og danne afsæt for lokale refleksioner om arbejdet med folkeskolereformen i specialundervisningstilbud.

Specialundervisningens formål er at give børn med særlige undervisningsmæssige behov mulighed for at udvikle sig på lige fod med andre børn. Specialundervisning kan med andre ord forstås som et redskab til at realisere de nationale mål for folkeskolens udvikling.

De nationale mål for folkeskolen

1. Folkeskolen skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige, de kan.
2. Folkeskolen skal mindske betydningen af social baggrund i forhold til faglige resultater.
3. Tilliden til og trivslen i folkeskolen skal styrkes, blandt andet gennem respekt for professionel viden og praksis.

Undersøgelsen af undervisning i specialundervisningstilbud behandler otte temaer, som også strukturerer denne udgivelse:

TEMA 1

Elevernes faglige udvikling

TEMA 2

Elevernes trivsel og sociale kompetencer

TEMA 3

Overgang til ungdomsuddannelse

TEMA 4

Implementering af folkeskolereformen

TEMA 5

Lærere og pædagogers samarbejde om undervisningen

TEMA 6

Pædagogisk ledelse

TEMA 7

Samarbejde med forældre, almenområdet og andre aktører

TEMA 8

Elevernes fritidsliv

Indholdet under de otte temaer behandler resultaterne på et overordnet niveau og tegner et billede af hovedkonklusionerne fra undersøgelsen.

Den fulde rapport kan findes her <https://emu.dk/sites/default/files/2020-01/Unders%C3%B8gelse%20af%20undervisning%20i%20specialundervisningstilbud.pdf>.

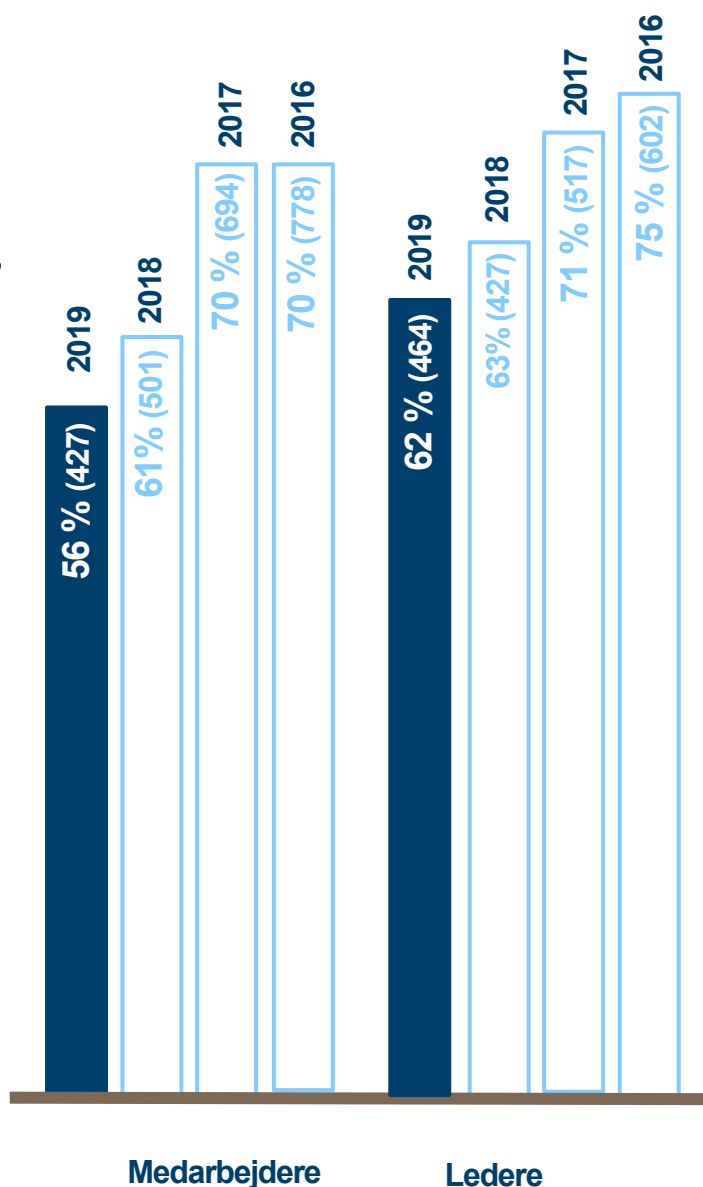
SPECIALUNDERVISNINGSTILBUD EFTER FOLKESKOLEREFORMEN

Om datagrundlaget

Undersøgelsen bygger på forskellige datakilder:

- Spørgeskemabesvarelser fra ledere, lærere, pædagoger m.fl. i specialundervisningstilbud i 2016/17/18 og 19. Ledere i alle specialundervisningstilbud og to tilfældigt udvalgte medarbejdere i de specialundervisningstilbud, hvor lederen besvarede spørgeskemaet, blev inviteret til at deltage i undersøgelsen. I 2019 har 464 ledere og 429 lærere og pædagoger besvaret spørgeskemaet.
- Casestudier blandt 20 specialundervisningstilbud. Fem specialundervisningstilbud har deltaget i casestudier ad tre omgange, mens 15 specialundervisningstilbud har deltaget i casestudier én gang. Ledere, lærere, pædagoger, kommunale aktører (bl.a. PPR og UU), elever og deres forældre er blevet interviewet.
- Registerdata om elevernes faglige niveau, trivsel og uddannelsesadfærd efter grundskolen samt baggrundskarakteristika fra Danmarks Statistik og Styrelsen for IT og Læring. Datagrundlaget omfatter elever i specialundervisningstilbud fra skoleåret 2012/13 til og med 2017/18. Dog findes der kun trivselsmålinger fra og med skoleåret 2014/15.

Udviklingen af svarprocenten for medarbejdere og ledere over tid (antal n i parentes)

ELEVERNES FAGLIGE UDVIKLING

Der er ingen positiv udvikling i elevernes faglige niveau før og efter reformen

Resultaterne i de nationale test i dansk læsning og matematik lå på samme niveau for de elever, som gik i et specialundervisningstilbud i skoleårene 2012/13 og 2017/18. Derimod fik de elever, som gik til afgangsprøverne i 9. klasse i juni 2018 gennemsnitligt set en lavere karakter i dansk og matematik, end de elever i specialundervisningstilbud, som gik til afgangsprøverne i samme fag i juni 2012.

Gennemsnit i afgangsprøven
2017/2018

4,1

Matematik

4,1
Dansk

Elevernes faglige niveau er i undersøgelsen målt som resultater i nationale test i læsning og matematik på forskellige klassetrin, samt karakterer i afgangsprøverne i dansk og matematik i 9. klasse. Analyserne tager både højde for, at mange elever fritages fra test og prøver, og for elevernes socioøkonomiske baggrund, hospitalsdiagnosticerede fysiske og psykiske funktionsnedsættelser, fravær fra skolen mv. Det betyder, at resultaterne med stor sandsynlighed ikke skyldes en ændret elevsammensætning, men snarere afspejler ændrede rammer for folkeskolen og specialundervisningen.

Elevernes resultater i nationale test i læsning påvirkes positivt af bl.a. understøttende undervisning

Undersøgelsen ser på, om der er en sammenhæng mellem skolernes implementering af de centrale dele af folkeskolereformen og elevernes faglige niveau. Her ses det, at eleverne i specialundervisningstilbud gennemsnitligt set opnår bedre resultater i nationale test i læsning på skoler, som i højere grad anvender differentierede og varierede læringsformer, understøttende undervisning, feedback til eleverne samt digitalisering i undervisningen, end på skoler, som i lavere grad gør dette. Figuren nedenfor viser de reformelementer, som lader til at have en positiv betydning for elevernes resultater i nationale test i læsning. Hvad angår **praktiske og anvendelsesorienterede undervisningsformer** samt **motion og bevægelse** viser undersøgelsen ingen betydning for elevernes resultater i nationale test i læsning.

Du kan læse mere om elevernes faglige udvikling i kapitel 4 i rapporten.

Sammenhænge mellem specialundervisningstilbuddenes anvendelse af reformelementer og elevernes resultater i nationale test i læsning

Differentierede og
varierede læringsformer

Understøttende
undervisning

Feedback til eleverne

Digitalisering

Positiv betydning

TEMA 2

ELEVERNES TRIVSEL OG SOCIALE KOMPETENCER

Elevernes generelle trivsel er uændret i de første fire år efter reformen

Når man ser på tværs af eleverne på forskellige klassetrin, er der ikke sket nogen udvikling i den generelle trivsel. Eleverne i 9. klasse er de eneste, som oplever en bedre generel trivsel i skoleåret 2017/18 end i 2014/15.

Dykker man ned i de forskellige dimensioner af trivsel og elevernes trivsel på forskellige klassetrin, træder der spredte resultater frem. Fx ses der en bedre faglig trivsel blandt de elever, som gik i 9. klasse i 2017/18, end blandt 9. klasse eleverne i 2014/15. Omvendt oplever eleverne i 5. og 7. klasse i 2017/18 mindre trivsel i forhold til dimensionen 'ro og orden' end eleverne på samme klassetrin fire år tidligere.

Eleverne trives bedre på skoler, som i høj grad anvender praktiske og anvendelsesorienterede undervisningsformer

Undersøgelsen peger på, at eleverne trives bedre på skoler, hvor **praktiske** og **anvendelsesorienterede undervisningsformer** i højere grad præger hverdagen, end på skoler, hvor dette i lavere grad gør sig gældende. Resultatet slår igennem for alle fire dimensioner af trivsel - faglig trivsel, social trivsel, støtte og inspiration, samt ro og orden.

Eleverne trives også bedre fagligt og oplever mere støtte og inspiration på de skoler, hvor **motion** og **bevægelse** fylder meget i skoledagen.

Endelig har **understøttende undervisning** samt **feedback** til eleverne en positiv betydning for elevernes oplevelse af ro og orden.

Elevernes generelle trivsel i 2017/2018

TEMA 2

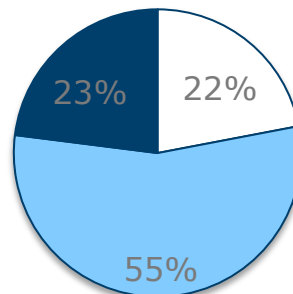
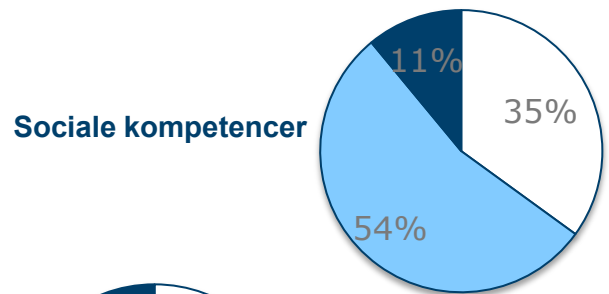
En tredjedel af eleverne i specialundervisningstilbud har lave sociale kompetencer

I alle år i undersøgelsen vurderer lærere og pædagoger i specialundervisningstilbud, at sociale kompetencer er den ikke-kognitive kompetence, som eleverne i specialundervisningstilbud i lavest grad har. Sociale kompetencer omfatter bl.a. elevernes evne til at samarbejde med klassekammerater, håndtere uenigheder med klassekammerater uden at hidse sig op og udvise forståelse for andres følelser. Selvkontrol er omvendt den ikke-kognitive kompetence, som flest elever besidder i høj grad.

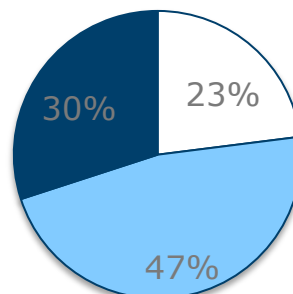
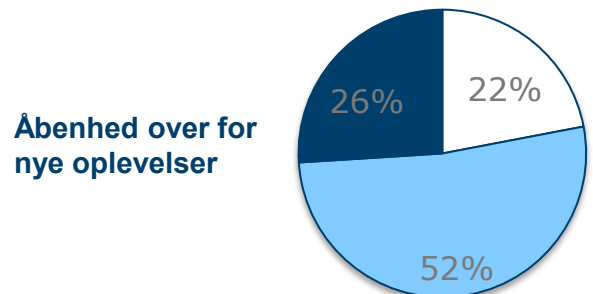
I casestudierne fremhæves flere konkrete **tilgange og metoder**, som specialundervisningstilbuddene anvender til at styrke elevernes sociale kompetencer. Fælles for dem er, at de har til formål at styrke elevernes evne til at relatere til andres følelser, kommunikere med andre og kontrollere egen reaktion i sociale situationer. Træningen af elevernes sociale kompetencer integreres også i hverdagen. På et specialundervisningstilbud skal eleverne fortælle om indholdet af deres weekend hver mandag, hvilket blandt andet har til formål at træne deres evne til at lytte, spørge ind til andre og vente på tur. På andre specialundervisningstilbud fremhæves spil som en måde at træne elevernes tålmodighed og samarbejdsevner, ligesom aktiviteter med dyr opleves at styrke elevernes evne til at drage omsorg for andre.

Du kan læse mere om elevernes trivsel og specialundervisningstilbuddenes arbejde med elevernes trivsel og sociale kompetencer i kapitel 5 i rapporten.

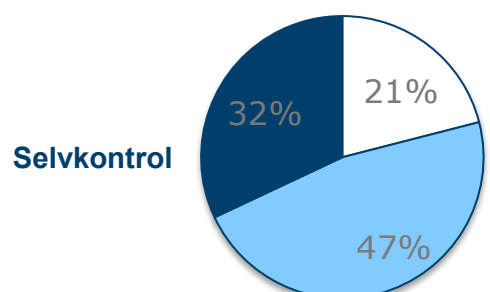
□ Lav (nct.) □ Moderat (nct.) ■ Høi (nct.)

Vedholdenhed

Tiltro til, at jo hårdere han/hun arbejder på noget, jo bedre bliver han/hun

TEMA 3

OVERGANG TIL UNGDOMSUDDANNELSE

Efter reformen er der mindre sandsynlighed for, at eleverne falder ud af uddannelsessystemet efter 9. klasse

Både før og efter reformen fortsætter de fleste elever i 10. klasse efter 9. klasse eller går 9. klasse om. Undersøgelsen viser også, at elever, der afsluttede 9. klasse i et specialundervisningstilbud i 2016/17, havde en lavere risiko for at ryge ud af uddannelsessystemet efter 9. klasse end før reformen.

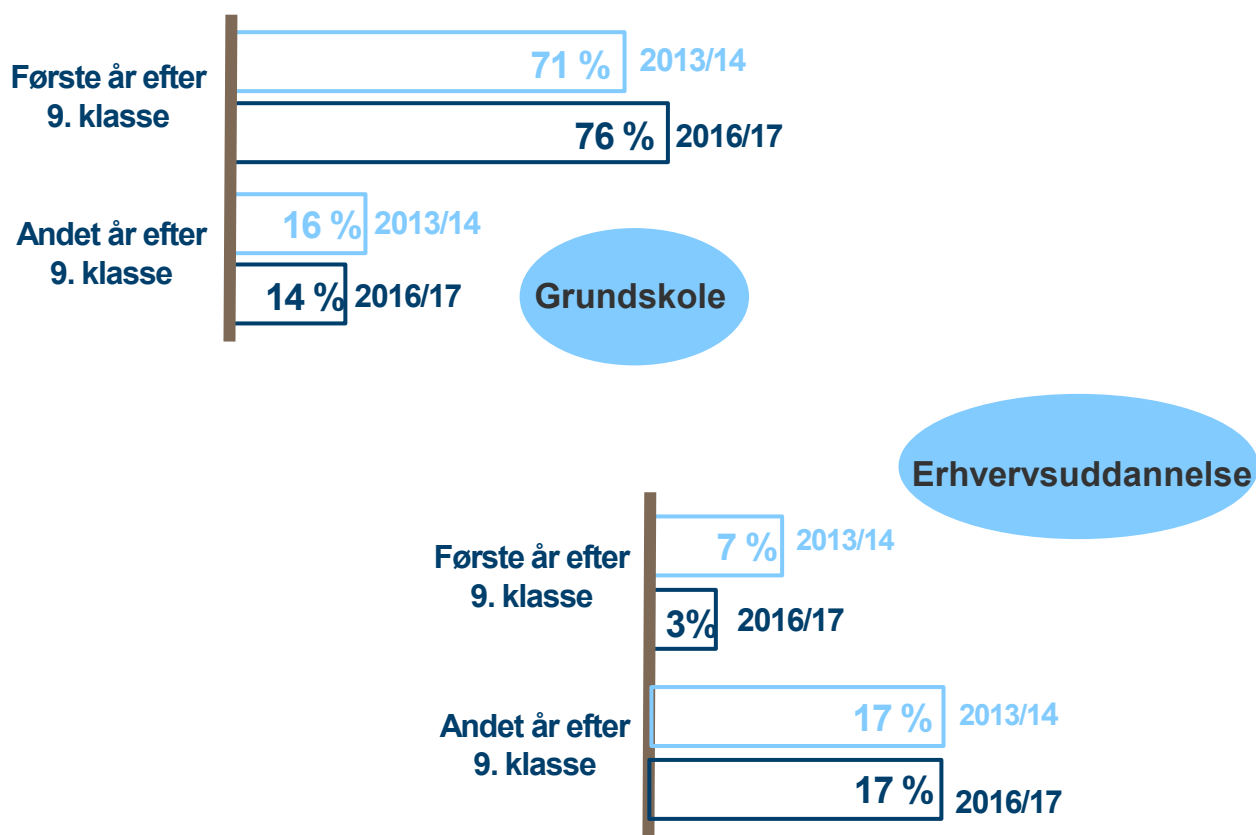
Retter man blikket mod elevernes overgang til ungdomsuddannelse, ses det, at eleverne er mindre tilbøjelige til at begynde på en gymnasial uddannelse eller en erhvervsuddannelse lige efter 9. klasse efter folkeskolereformen end før reformen. Men undersøgelsen indikerer også, at nogle elever bruger 10. klasse på at forberede sig til en ungdomsuddannelse, og at nogle lykkes med det. Andet år efter eleverne har afsluttet 9. klasse er der nemlig lige så stor sandsynlighed som før reformen for, at de går på en gymnasial uddannelse eller en erhvervsuddannelse.

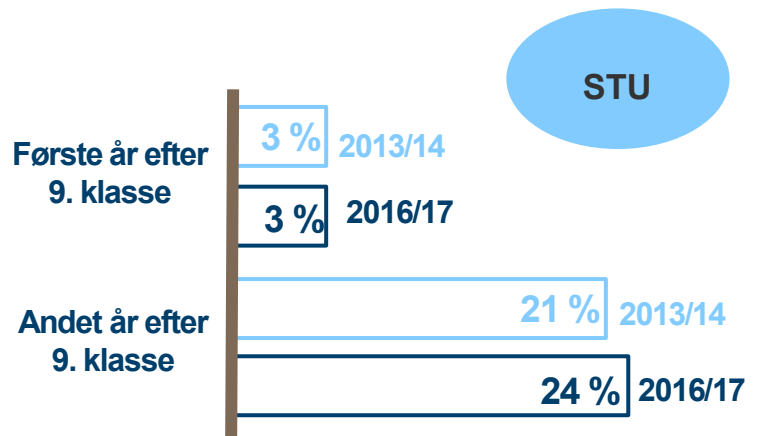
Feedback til eleverne har en positiv betydning for, om de begynder på en ungdomsuddannelse

Specialundervisningstilbuddenes implementering af de enkelte reformelementer spiller på forskellig vis en positiv rolle for elevernes uddannelsesvalg og muligheder efter 9. klasse.

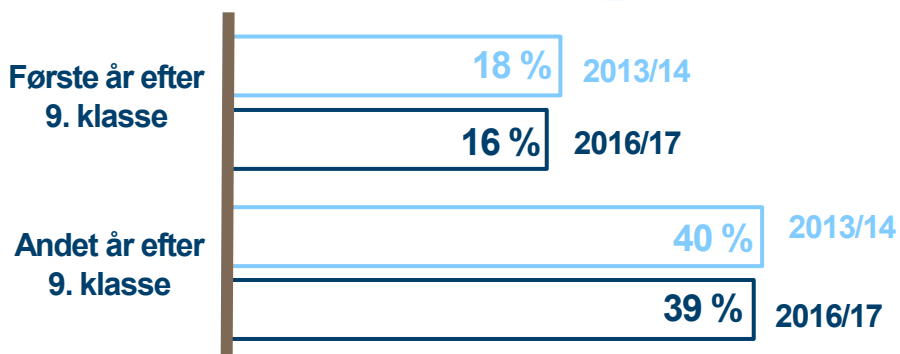
Først og fremmest har elever i de specialundervisningstilbud, som i højere grad anvender feedback til eleverne, en større sandsynlighed for at fortsætte på en erhvervsuddannelse eller en gymnasial uddannelse.

Derudover tyder undersøgelsen på, at differentierede og varierede læringsformer kan være med til at forhindre, at eleverne i specialundervisningstilbud falder ud af uddannelsessystemet efter 9. klasse.

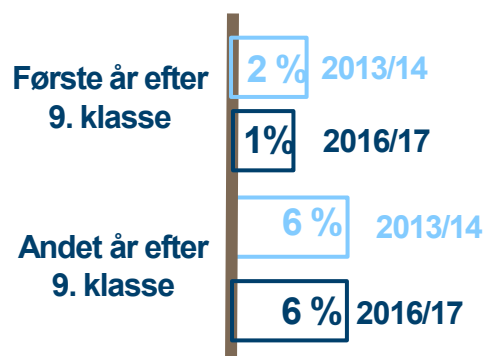

Ingen uddannelse

Gymnasium

Du kan læse mere om elevernes uddannelsesadfærd efter 9. klasse i kapitel 6 i rapporten.

IMPLEMENTERING AF FOLKESKOLEREFORMEN

Implementeringsgraden af centrale reformelementer er høj, men uændret i løbet af undersøgelsesperioden

Undersøgelsen har et fokus på at belyse, hvordan specialundervisningstilbuddene arbejder med centrale reformelementer, herunder understøttende undervisning og differentierede læringsformer, den længere og mere varierede skoledag, den åbne skole og læringsmål.

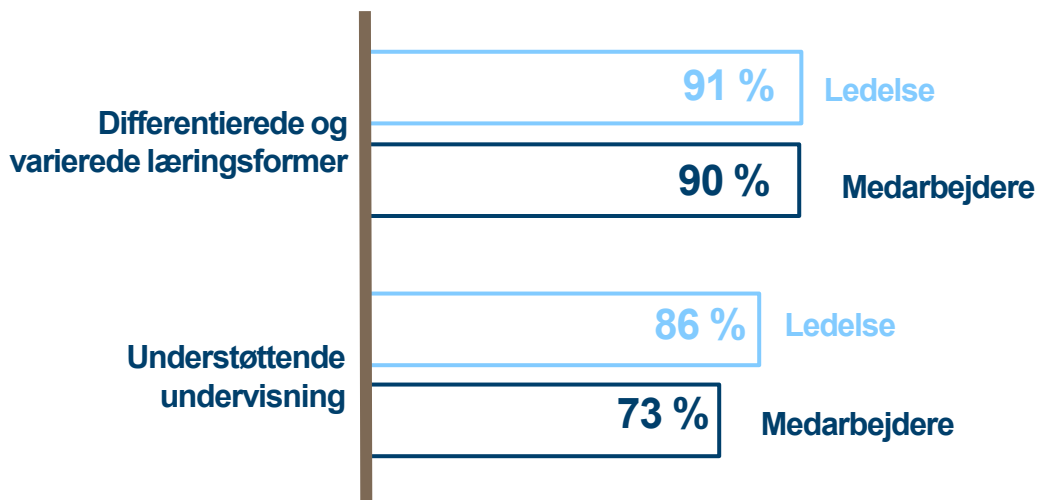
I første rapport var en hovedkonklusion, at især differentierede og varierede læringsformer samt understøttende undervisning udgør kernen i den specialpædagogiske undervisningspraksis, og ifølge specialundervisningstilbuddene er noget, de har gjort i mange år. De nyeste data tegner samme billede, idet de centrale indholdsmæssige elementer af reformen i samme høje grad som tidligere er implementeret i undervisningen.

Understøttende undervisning og differentierede læringsformer er kernen i undervisningen

Differentierede og varierende læringsformer og understøttende undervisning er særdeles udbredt i specialundervisningstilbud. I 2019 svarer ni ud af 10 ledere og medarbejdere, at de i høj eller meget høj grad gennemfører differentierede og varierende læringsformer, mens hhv. 73 pct. af medarbejderne og 86 pct. af lederne vurderer, at de i høj eller meget høj grad gennemfører understøttende undervisning.

Mange ledere, lærere og pædagoger i specialundervisningstilbud oplever differentieret undervisning som en forudsætning for at kunne imødekomme elevernes forskellige faglige niveauer og sociale behov. Det kan fx komme til udtryk ved, at eleverne tilbydes et fleksibelt skema, hvor de selv kan vælge mellem to fag om formiddagen og eftermiddagen. På den måde kan eleverne starte og slutte dagen med fagene i den rækkefølge, dagsformen tilsiger det.

I hvilken grad gennemfører I følgende?

TEMA 4

Eleverne oplever den længere skoledag som hård

I interviews fortæller lærere og pædagoger, at de længere skoledage kan være en udfordring for eleverne i specialundervisningstilbud. Ifølge medarbejderne er mange elever trætte og udkørte om eftermiddagen og har derfor svært ved at koncentrere sig. Derfor føler flere specialundervisningstilbud sig nødsaget til at skalere ned på det faglige indhold i eftermiddagstimerne – oftest ved at gennemføre understøttende undervisning eller valghold om eftermiddagen i et samarbejde mellem lærerne og pædagogerne. Her indtænker specialundervisningstilbuddene så vidt muligt faglige elementer i aktiviteterne, så eftermiddagsaktiviteterne også indebærer læring for eleverne. Det kan fx være via spil, hvor eleverne bliver bedt om at regne point sammen, eller det kan være via aktiviteter, som tenderer til at være fritidsaktiviteter, hvor sociale kompetencer som tålmodighed og samarbejdsevner styrkes.

Der er et begrænset samarbejde med det lokale forenings- og erhvervsliv om åben skole

Undersøgelsen peger i retning af, at specialundervisningstilbuddene i forholdsvis begrænset omfang gennemfører åben skole. Af spørgeskemaundersøgelsen i 2019 fremgår det, at en femtedel af lederne aldrig samarbejder med lokale foreninger og at en tredjedel aldrig samarbejder med erhvervslivet. Det samme gælder for godt og vel halvdelen af medarbejderne.

Specialundervisningstilbuddene samarbejder lidt mere med fx lokale ungdomsskoler, kunst-, musik- eller kulturskoler og lokale foreninger end med det lokale erhvervsliv eller Skole-/Børne- og kulturudvalget.

Andel af ledere og medarbejdere, der aldrig samarbejder med følgende...

Ungdomsskolen, lokale kunst-, musik- og kulturskoler

23 %
ledere

46 %
medarbejdere

Lokale kultur-, folkeoplysnings-, idræts- og fritidsforeninger

41 %
medarbejdere

20 %
ledere

Skole-/Børne- og Kulturudvalget

31 %
ledere

51 %
medarbejdere

Repræsentanter for det lokale erhvervsliv

49 %
medarbejdere

34 %
ledere

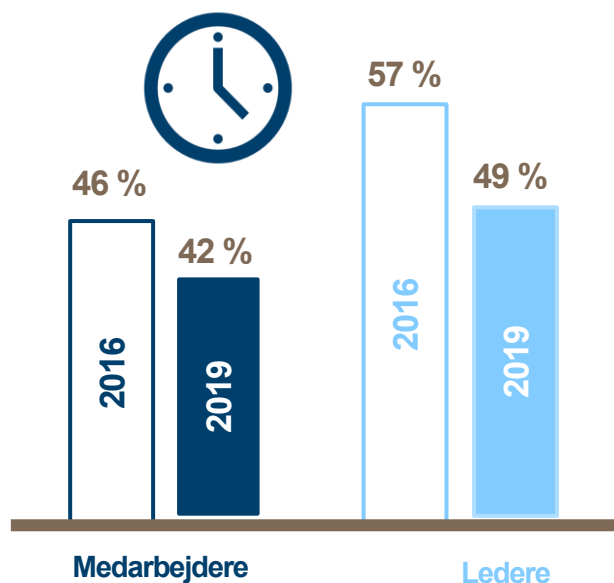
Der er et begrænset brug af Fælles Mål

Specialundervisningstilbud gennemfører kun i begrænset omfang undervisning med udgangspunkt i Fælles Mål. En tredjedel af medarbejderne svarer i 2019, at de i høj eller meget høj grad gennemfører undervisning med udgangspunkt i Fælles Mål, mens ca. halvdelen af medarbejderne og lederne svarer, at de i nogen grad omsætter Fælles Mål til læringsmål for eleverne.

I dagbehandlingstilbud er der signifikant flere medarbejdere, der gennemfører undervisning med udgangspunkt i Fælles Mål, end i specialklasser på grundskoler.

Der er et markant større fokus på *målstyret undervisning* end på at anvende Fælles Mål i specialundervisningstilbud. Næsten halvdelen af lederne og lidt færre medarbejdere svarer i 2019, at de i høj eller meget høj grad arbejder med målstyret undervisning. Sammenlignet med 2016 er der dog sket et gradvist og signifikant fald i medarbejdernes og ledernes vurdering af, i hvor høj grad de anvender målstyret undervisning.

Andel, der i høj/meget høj grad arbejder med målstyret undervisning

45 %

45 % af medarbejderne angiver, at de *i nogen grad* gennemfører deres undervisning med udgangspunkt i Fælles Mål

48 % af lederne angiver, at de *i nogen grad* omsætter Fælles Mål til læringsmål for eleverne

48 %

50 %

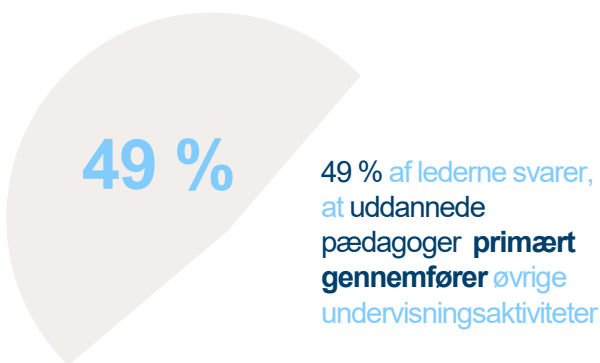
50 % af medarbejderne angiver, at de *i nogen grad* omsætter Fælles Mål til læringsmål for eleverne

Du kan læse mere om specialundervisningstilbuddenes implementering af folkeskolereformen i rapportens kapitel 7 (afsnit 7-3, 7-5, 7-6 og 7-7) samt kapitel 8 (afsnit 8-4).

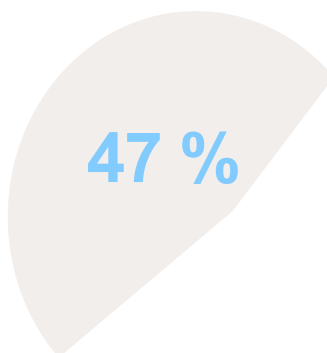
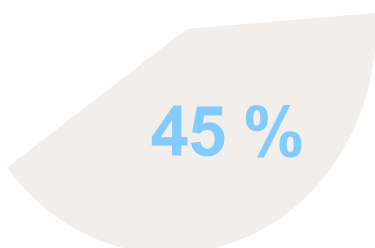
Lærere og pædagogers samarbejde om undervisningen

Uddannede lærere har det primære ansvar for undervisningens faglige indhold

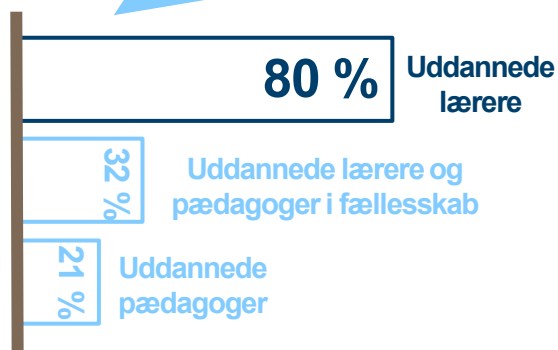
I 2019 svarer fire ud af fem ledere, at uddannede lærere planlægger, tilrettelægger og gennemfører undervisningen i fagene. I interviewene med specialundervisnings-tilbuddene fortæller flere dog, at undervisningen tilrettelægges i teams, hvor læreren har det primære ansvar, men hvor pædagogerne også inddrages. Både pædagoger og lærere varetager planlægningen og tilrettelæggelsen af øvrige undervisningsaktiviteter såsom aktiviteter ude af huset, understøttende undervisning og bevægelse. Lidt under halvdelen af lederne svarer i 2019, at lærerne planlægger og gennemfører øvrige undervisningsaktiviteter, mens omkring halvdelen af lederne svarer, at pædagogerne gør dette. Omkring en tredjedel svarer, at lærerne og pædagogerne gør det i fællesskab.

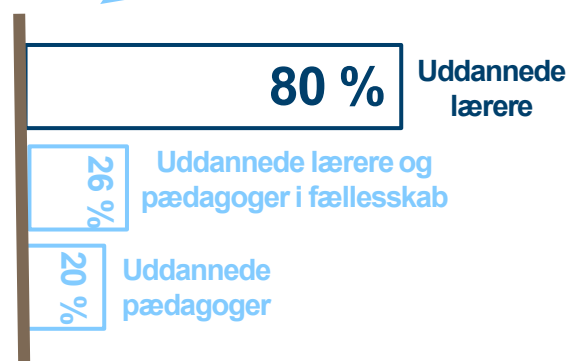
45 % af lederne svarer, at uddannede pædagoger **planlægger og tilrettelægger** øvrige undervisningsaktiviteter

Hvem *planlægger* og *tilrettelægger* undervisningen i fagene?

Hvem *gennemfører* undervisningen i fagene?

Pædagogerne understøtter den enkelte elev og det sociale samspil i klassen

I interviewene med specialundervisningstilbuddene i 2019, fortæller medarbejderne, at pædagogerne typisk har til opgave at understøtte den enkelte elev og det sociale samspil i klassen. Flere lærere peger på, at pædagogernes arbejde med at styrke samspillet i klassen er helt centralt for, at lærerne kan gennemføre undervisningen på en god måde. Derudover fortæller lærerne, at pædagogernes indsigt i den enkelte elevs udfordringer og behov har stor betydning for tilrettelæggelsen af undervisningen. Det kan fx være, hvis pædagogen observerer, at en elev har behov for udfordringer eller har svært ved at følge med på det faglige niveau i undervisningen.

Du kan læse mere om det tværprofessionelle samarbejde i specialundervisningstilbud i rapportens kapitel 7 (afsnit 7-2).

“

En af de ting, som er vigtige for mig, når man har pædagogerne med, det er, at man får lov til at have sit undervisningsflow. Jeg har prøvet nogle perioder, hvor vi ikke har haft pædagoger med, og så nogle af de konflikter, som eleverne måtte have, de kører lidt under overfladen. For mig, der er den store fordel, at jeg ikke engang behøver at interessere mig for det, fordi jeg ved, at der sidder en pædagog, som tager sig af det, så man kan få lov til at undervise. For mig er det en vigtig del, at de har en kontinuerlig viden om børnene.”

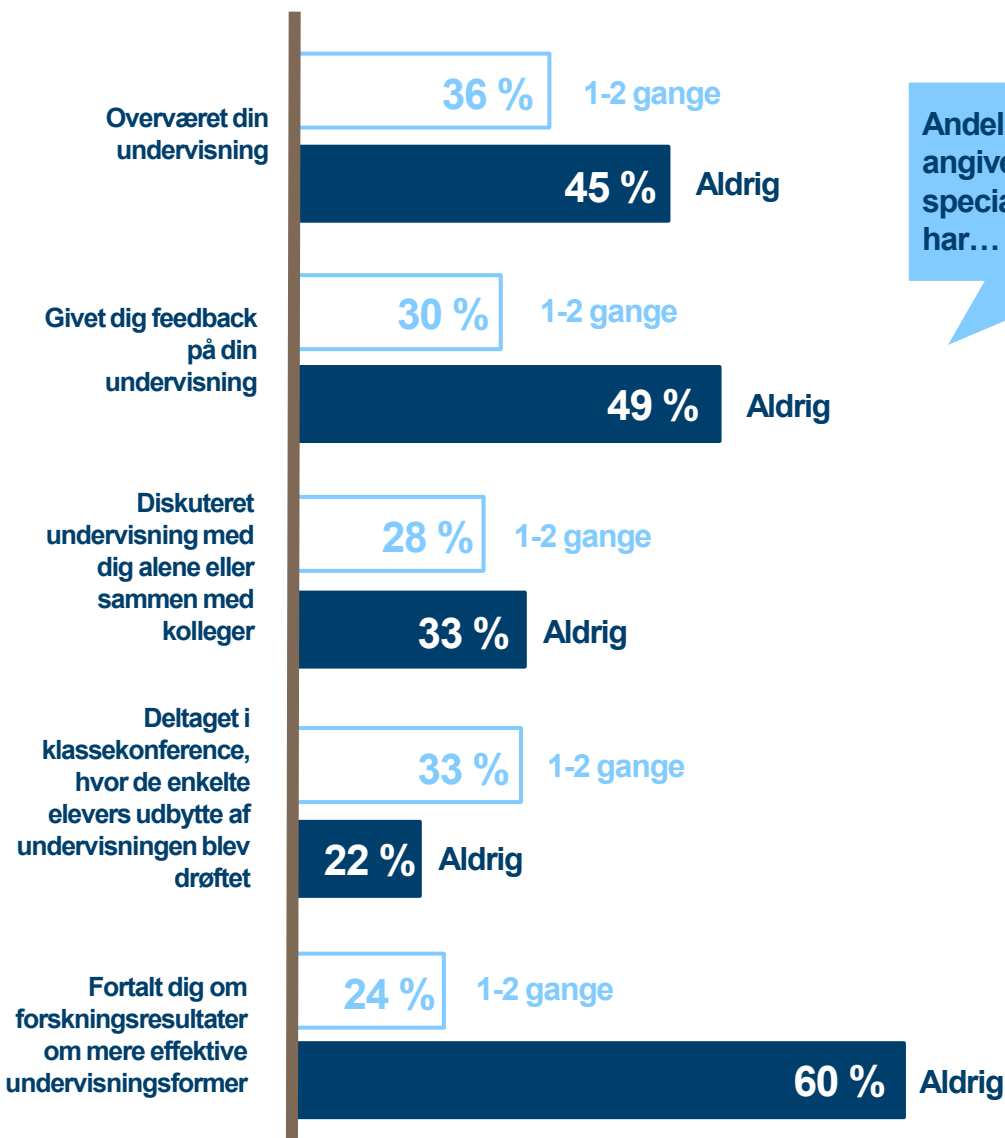
Lærer

Pædagogisk ledelse

Pædagogiske ledere sætter en overordnet retning for elevernes læring

Pædagogisk ledelse handler om, hvordan skoleledere, lærere og pædagoger kan understøtte alle elevers læring og udvikling – både på et strategisk niveau og ind i undervisningen. Undersøgelsen tegner et billede af, at pædagogisk ledelse i specialundervisningstilbud ofte kommer til udtryk som en overordnet retning for elevernes læring og som positive forventninger til, at eleverne kan udvikle sig.

Fx fortæller flere ledere, at skolen har som mål, at eleverne tager afgangsprøver i de centrale fag. Ofte formår lederne dog ikke at oversætte den overordnede retning til klare pejlemærker, som lærere og pædagoger kan navigere efter, når de planlægger undervisningen. Derfor er der i mange specialundervisningstilbud ikke en fælles praksis for, hvordan man kan arbejde med mål for den enkelte elevs udvikling i fagene.

Andel medarbejdere, der angiver, at ledelsen af specialundervisningstilbuddet har...

TEMA 6

Knap halvdelen af lærerne og pædagogerne har ikke fået deres undervisning observeret af deres leder i løbet af skoleåret

Når man ser på, hvor ofte lederne går i dialog om undervisningen med lærere og pædagoger, er det tydeligt, at mange ledere udøver reaktiv snarere end aktiv pædagogisk ledelse. Dette kommer til udtryk i spørgeskemaundersøgelsen fra 2019, som viser, at en betragtelig gruppe af lærere og pædagoger i specialundervisningstilbud ikke oplever, at deres leder deltager aktivt og engageret i pædagogisk-faglige diskussioner af undervisningen og elevernes udbytte af den.

Undersøgelsen viser også, at lærere og pædagoger sjældnere får feedback på deres undervisning af deres leder i 2019 end i 2016.

Hypigheden, hvormed lederne overværer undervisningen, giver lærerne feedback osv. er uændret fra 2016 til 2019.

Du kan læse mere om pædagogisk ledelse i specialundervisningstilbuddene i rapportens kapitel 8 (afsnit 8-2).

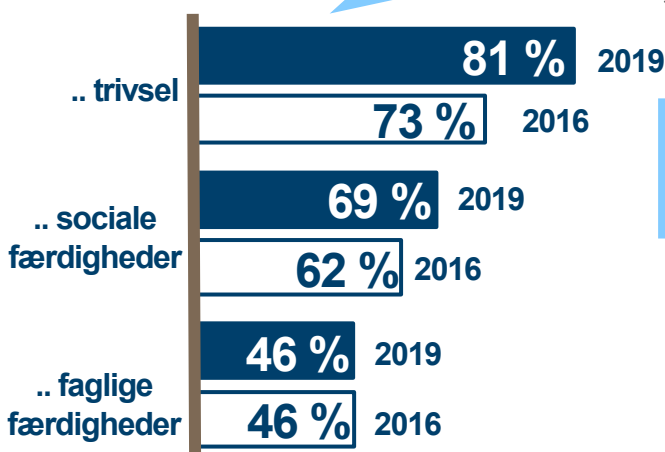

Samarbejde med forældre, almenområdet og andre aktører

Forældresamarbejdet fokuserer primært på elevernes trivsel

81 pct. af lærere og pædagoger samarbejder i høj eller meget høj grad med forældrene om elevernes trivsel i 2019. Det er en stigning fra 2016, hvor 73 pct. af lærere og pædagoger svarede det samme. I 2019 foregår samarbejdet med forældrene om at udvikle elevernes faglige færdigheder i mindre omfang end samarbejdet om elevernes sociale færdigheder og trivsel. Specialundervisningstilbuddene samarbejder desuden med forældrene om at udvikle elevernes faglige færdigheder i samme grad som i 2016.

Andel, der angiver i *høj eller meget høj grad* at samarbejde med forældrene om udvikling af elevernes...

Der kan være flere forklaringer på, at trivsel fylder så meget i forældresamarbejdet. Både ledere, lærere og pædagoger samt forældre oplever ofte dårlig trivsel som mere akut end faglige udfordringer, og derfor må der tages hånd om dette, før eleven kan udvikle sig fagligt.

Derudover oplever ledere, lærere og pædagoger, at det kan være svært at engagere forældrene i børnenes skolegang. Det kan fx skyldes mangelfulde faglige kompetencer, mangel på overskud i hverdagen og svage forældrekompetencer. På trods af det, vurderer 79 pct. af lærere og pædagoger i 2019, at deres samarbejde med forældre er velfungerende.

Folkeskoler med specialklasser har de bedste rammer for samarbejde med almenområdet

Knap halvdelen (46 pct.) af lederne på folkeskoler med specialklasser svarer i 2019, at specialundervisningstilbuddet i høj eller meget høj grad samarbejder med almenområdet om undervisningen af eleverne. Det er lige så mange som i de foregående år og mange flere end på de øvrige typer af specialundervisningstilbud.

Andel ledere, der i *høj eller meget høj grad* samarbejder med alm. folkeskoler og/eller alm. frie grundskoler om undervisningen

46 %

Folkeskoler med specialklasser

18 %

Dagbehandlingstilbud og interne skoler

7 %

Specialklasser

0 %

Frie grundskoler og ungdomsskoler

TEMA 7

Ledere på folkeskoler med specialklasser oplever også samarbejdet med almenområdet som mere velfungerende end ledere på de øvrige typer af specialundervisningstilbud. Den fysiske nærhed mellem specialområdet og almenområdet er en stor del af forklaringen på det tætte og gode samarbejde.

Overordnet ses der to former for samarbejde om undervisningen; en organiseringsform, hvor lærere fra almindelen har en del af deres timer i specialdelen, og en anden organiseringsform, hvor teams fra special- og almindelen samarbejder om, at elever følger et eller flere fag i en almenklasse. Det kan fx foregå sådan, at en lærer fra specialdelen er med i undervisningen i almenklassen som en ekstra støtte til eleverne.

Specialundervisningstilbud samarbejder hyppigst med Pædagogisk Psykologisk Rådgivning

Syv ud af 10 ledere i specialundervisningstilbud samarbejder i 2019 med PPR mindst en gang om ugen. Lige så mange ledere oplever, at samarbejdet i høj eller meget høj grad fungerer godt. Lederne er typisk i løbende kontakt med PPR om visitation og revisitation af elever til specialundervisningstilbuddet. Omtrent halvdelen af lærere og pædagoger samarbejder med PPR månedligt eller kvartalsvist (56 pct.). Samarbejdet mellem PPR og lærere og pædagoger tager ofte form af konsultativ bistand, fx hvor psykologer fra PPR superviserer undervisningen og deltager i klassekonferencer. Samarbejdet mellem specialundervisningstilbuddene og socialforvaltningen handler typisk om at koordinere indsatsen omkring det enkelte barn, så der sikres sammenhæng mellem den skolebaserede indsats og den bredere sociale indsats.

Du kan læse mere om specialundervisningstilbuddenes samarbejde med almenområdet, forældre og eksterne aktører i kapitel 8 (afsnit 8-3, 8-4 og 8-5).

De fem eksterne aktører, som ledere i specialundervisningstilbud hyppigst samarbejder med

70 %

Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR)

Socialforvaltningen eller afdelingen for sårbare børn i børneforvaltningen

55 %

45 %

Den kommunale skoleforvaltning

Ungdommens Uddannelsesvejledning

34 %

18 %

Ledere/medarbejdere i andre specialundervisningstilbud (formelle og uformelle møder, netværksmøder)

Elevernes fritidsliv

To ud af tre elever er i fritidstilbud mindst en gang om ugen

I 2019 deltager to tredjedele af eleverne i specialundervisningstilbud i fritidstilbud enten dagligt, et par gange om ugen eller ugentligt. Der ses ikke en udvikling fra 2016 til 2019.

Elever i specialklasser på dagbehandlingstilbud og elever i frie grundskoler er dog mindre tilbøjelige til at deltage i fritidstilbud end elever i specialklasser på folkeskoler og elever i specialskoler.

38 %

Af eleverne deltager **dagligt** i fritidstilbud ifølge ledelsen

14 %

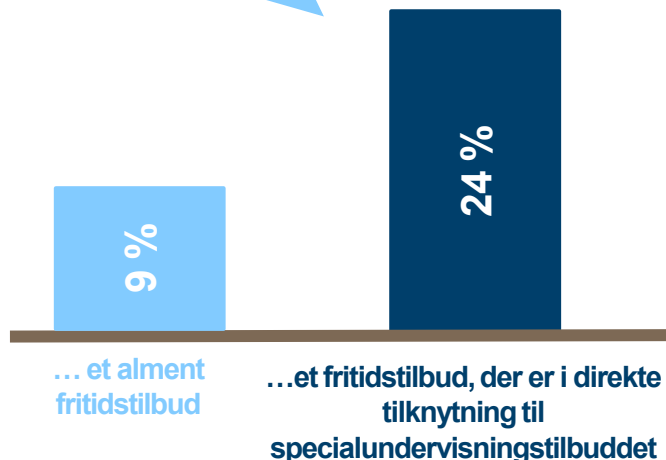
Af eleverne deltager **et par gange om ugen** i fritidstilbud ifølge ledelsen

16 %

Af eleverne deltager **ugentligt** i fritidstilbud ifølge ledelsen

Andel ledere, som angiver at ml. 75% og 100% af elevgruppen er tilmeldt...

De fleste elever går i et fritidstilbud, som er tilknyttet specialundervisningstilbuddet

Eleverne i specialundervisningstilbud er mere tilbøjelige til at være tilmeldt et fritidstilbud, som er direkte tilknyttet til specialundervisningstilbuddet sammenlignet med et alment fritidstilbud.

Omkring en fjerdedel af lederne svarer i 2019, at over 75 pct. elever er tilknyttet et fritidstilbud, som er direkte tilknyttet til specialundervisningstilbuddet, mens kun omkring en tiendedel af lederne svarer, at over 75 pct. elever er tilmeldt et alment fritidstilbud.

Elever i specialklasserækker på folkeskoler er mest tilbøjelige at gå i et alment fritidstilbud, mens elever i dagbehandlingstilbud og på frie grundskoler er mindst tilbøjelige.

Flere elever i frie grundskoler og specialskoler er derimod tilmeldt et fritidstilbud, som er direkte tilknyttet til specialundervisningstilbuddet end elever i specialklasser på folkeskoler.

Du kan læse mere om elevernes fritidsliv i kapitel 9 i rapporten.

Hvis du vil vide mere

Undersøgelse af undervisning i specialundervisningstilbud – første rapport

Undersøgelse af undervisning i specialundervisningstilbud – midtvejsnotat

Undersøgelse af undervisning i specialundervisningstilbud - slutrapport

Alle udgivelser kan findes på emu.dk.